

Адыгэ Республикэм и Лышхъуэ Тхьаклушынэ Аслъан Урысые Федерацием и Федеральнэ Зэлукъ ФедерациемкӀэ и Совет регламентымкӀэ ыкӀи парламент IoфшӀэныр зэхэщэгъэнымкӀэ и Комитет и Тхьаматэу Вадим Тюльпановым, ащ игъусэ сенаторхэм тыгъуасэ алуӀагъ. Комитетым идэкӀыгъо зэхэсыгъоу МыекӀуапэ щыкӀоштӀым епхыгъэ Ioфыгъохэм ахэр атегушылаӀгъэх. Ioфтхьабзэм хэлъжыагъэх сенаторэу Хьупсэрыкъо Мурат, АР-м и Къэралыгъо Совет – Хасэм и Тхьаматэ игуадзэу Иэщэ Мухьамэд, республикэм и Премьер-министрэу Къумпыл Мурат.

ЗэлукӀэгъум АР-м и Лышхъуэ пэублэ псалъэ кышшишӀызэ, Адыгеим кӀэӀогъэ сенаторхэм шӀуфэс кӀарихыгъ, мыщ фэдэ мэхъанэшхо зилэ Ioфтхьабзэр республикэм щызэхачӀэнэу зэррахъухыагъэр зеригуапэр кыӀуагъ, шӀоӀлырым социальнэ-экономическэ хэхъо-

Сурэтыр А. Гусевым тырихыгъ.

ныгъэу ышӀыхэрэм кӀэкӀэу кӀащӀуцугъ.

— Мы аужырэ илъэсхэр пштэмэ, тизэкономикэ сомэ миллиард 72-рэ фэдиз инвестициеу кӀыхалхъагъ, псэолгӀэкӀэ шӀытӀу фэдиз тшӀыгъэ, зетедгӀэпсыхъагъ. ТшӀэрэр цыфхэм альэгъу, уасэ кыфашы — ар зэкӀэмэ анахь шӀхъаӀ. Сыд фэдэрэ лъэныкъокӀи федеральнэ гупчэм тыгурӀо, IoпыӀэгъу кытфэхъу. Джащ фэдэу УФ-м

и Федеральнэ Зэлукъ ФедерациемкӀэ и Совет и Тхьаматэу Валентина Матвиенкэм инэу тыфӀэраз, тапӀкӀи Ioф зэдтшӀӀӀ, тизӀпхыныгъэ дгъэпытӀт. Зэхэсыгъом кышшишӀу-Ioтышт Ioфыгъохэр зӀкӀэ зэшӀохыгъэ хъунхъу, шӀуиIoфшӀэн шӀуагъэ кытынэу, ащ изэфхысыжхэм шӀуагъэрэ зӀнэу шӀуфӀэсӀо, — кыӀуагъ Тхьаклушынэ Аслъан кызырзэу гъоигъэхэм закыфигъаззэ.

Комитетым изэхэсыгъо МыекӀуапэ щыкӀошт

Нэужым гушыӀэр зыштӀэгъэ Вадим Тюльпановым В.Матвиенкэм ыцӀкӀэ республикэм ипащэ шӀуфэс кырихыгъ, ягуапэу Адыгеим кызырзӀуагъэхэр кыхигъэщыгъ. ЗипӀӀэ комитетым хэхӀэрэ сенатор 11-у дӀкӀыгъо зэхэсыгъом хэлъжыӀтхэм анахъу анаӀ зытырагъэтышт лъэныкъохэр кыгъэнэфагъэх, кӀэралыгъом иэкономикэ хэхъоныгъэхэр ышӀынхэмкӀэ шӀоӀлырхэм

опытэу аӀӀкӀэлъымыкӀэ зэдгъо-цӀнхэр япшӀэрылӀ шӀхъаӀэу зэрэщытыр кыӀуагъ. Ащ дакӀоу Адыгеим исенаторэу Хьупсэрыкъо Мурат иIoфшӀагъэ осӀшӀу фишӀыгъ, республикэм ипащэхэм рӀэзэныгъэ гушыӀэхэр кӀапигъохыгъэх.

ЗэрагъэнэфагъэмкӀэ, сенаторхэр мӀефищым кыкӀоцӀ Адыгеим щыӀӀэщых, нэужым зэфхысыжхэр ашӀыштых. **ТХЪАРКЪОХЪО Адам.**

Адыгэ Республикэм и Лышхъуэ и Указ

В.М. Царгуш щытхъуцӀэу «Адыгэ Республикэм искусствэхэмкӀэ изаслуженнэ IoфышӀӀэху» зыфиӀорэр фӀэгъэшӀошӀэгъэным ехыӀлагъ

Адыгэ Республикэм икультуэрэ искусствэрэ иӀахышхо зэрахышӀыхэрэм фӀӀӀ щытхъуцӀэу «Адыгэ Республикэм искусствэхэмкӀэ изаслуженнэ IoфышӀӀэху» зыфиӀорэр Царгуш Василий Михаил ыкъом — Абхъазым лъӀпкӀэ орӀдымрӀэ кӀащӀохэмрӀкӀэ и Къэралыгъо заслуженнэ ансамблэ ихудожественнэ пашӀэ, идирижер шӀхъаӀэ фӀэгъэшӀошӀэгъэнэу.

Адыгэ Республикэм и Лышхъуэ ТХЪАКЛУШЫНЭ Аслъан кӀэ. МыекӀуапэ, шӀӀкӀогъум и 7, 2012-рэ илъэс
N 207

Илъэс кӀэс хэхъо

Унагъоу сабийхэр зыпӀухэрэм IoпыӀэгъу афӀхъугъэным фӀӀӀ 2007-рэ илъэсым кышщегъэжыагъэу Урысыем щатэу аублагъ ны (унӀгъо) мылькур. Ар зэратыхэрэр ятӀонэрэ (ар ялагъэмэ е ащ нахыбӀэ апӀуштыгъэмэ, ахэм кӀаӀӀыкӀорэм) сабыир кызыфӀхъугъэхэр (апӀунэу зыштагъэхэр) ары. Ны (унӀгъо) мылькур зэ ныӀӀп унагъом зэрэратырэр.

2007-рэ илъэсым ны мылькур зэрӀхъуштыгъэр сомэ мин 250-рӀ. Джы ар сомэ 387640,3-м нэсыгъ. Инфляцием елтытыгъэу илъэс кӀэс ащ хагъахъо.

2007-рэ илъэсым ишӀылэ мазэ и 1-м кышчыублагъэу 2012-м иIoныгъо мазэ нэс Адыгэ Республикэм ятӀонэрэ е ащ кыкӀӀ-лъыкӀорэ сабыеу 17435-рӀ кышчыхъугъ.

2007-рэ илъэсым кышщегъэжыагъэу 2012-м ишӀӀкӀогъу мазэ и 1-м нэс республикэм щыпсӀурэ унӀгъо мин 15-мэ ны (унӀгъо) мылькур кӀаӀукӀӀным ифитыныгъэ зӀрӀӀэр кӀэзыушыхъатырӀэ сертификатхэр аратыгъэх.

2009-рэ илъэсым кышщегъэжыагъэу 2012-м иIoныгъо мазэ нэс ны (унӀгъо) мылькур нӀбгырэ 5556-мэ кызыфагъэфедагъ (зы миллиардрӀэ мин 785-рӀ).

ТызӀкӀотмэ — тильӀэш, ау...

ДжырӀэ уахътэм ауштӀэу шыта? НепӀэ нӀбгырэ тхъапша адыгабзэ зышӀӀэу тхъатыр? Ар ашӀӀэм, рыгушыӀӀнхэм, агъэ-псэолгӀӀным, зӀраӀуӀлри нӀмыкӀ-хэм арагъэшӀӀӀным шыукӀы-тыхъэрэр тхъапша? ТинепӀэрэ шыӀаӀкӀэ кыздихыгъэ гумӀ-кыгъо анахь иныр — бзӀр, ащ дыкӀыгъоу лъӀпкӀыр, зӀрӀкӀо-дыхэрэр ары. НыдӀӀыфыбзэ зыӀумылъыр бзаком фӀэгъэдӀн плӀӀӀышт. АуштӀэу зыхъукӀэ, ежӀ ишӀIoныгъоныгъӀкӀэ бзако хъугъэу нӀбгырэ тхъапша тильӀӀпкӀэгъумэ ахъатыр? Ызыныкъом бӀкӀэ нахыбӀэу плӀоми ухӀукоштӀт.

АщкӀэ щысӀэу кӀӀпхын плӀӀӀышт ныдӀӀыфыбзӀкӀэ кыдӀӀырэ гъэзет закъоу «Адыгэ макъэр» кызытхыкӀы-рӀэ пчъагъэр — мини 4. МыекӀуапэ изакъоу пштэмэ, нӀбгы-рӀэ мин 30-м кӀахъэ адыгъу щыпсӀурэр. ШыӀпкӀэ, бӀмэ мылькӀу шымыӀӀэр ушӀхъагъу афӀхъу, почтэм иIoфышӀӀэхэм игъом гъэзетыр чыпӀӀэхэм зӀранамыгъэсырӀми Ioфыр кӀе-гъӀхылыӀэ, ау непӀэрэ мафӀэм ишӀыпкӀапӀэ кӀэзыгъӀӀагъо-рӀэ зы гушыӀ — «тыфаеп!» АдыгабзӀкӀэ теджӀэнэу тыфа-еп, тыбзӀкӀэ тыгушыӀӀнэу ты-

фаеп, кытхӀӀнӀжыгъэ закъор — «тыадыгъ» зӀрӀӀорӀэр ары ныӀӀп. Ау сыда тызыгъэады-гӀэрэр ащыгъум?... Мы аужырӀэ-ри чӀӀэтымынӀжыгъэ, хӀнагъэу тфӀхъугъэхэр зыпкӀэ идгъэуцӀо-жыынхъэ фае. ШыӀпкӀэ, ар псынӀлагъӀоп, ау «псы гъуат-кӀом мыжъори егъӀчаны» зӀ-рӀаӀоу, бӀрӀэ узыдӀӀӀжӀэрэ Ioфым сыдигъуи кӀӀух дӀгъу иӀӀт.

Джащ фэдэу, тиреспубликӀэ щыпсӀурӀӀэм тыкызызӀхахы-ным фӀӀӀ, тицыфхэр зы гуп-шысэм зӀгуигъэуцонхъэ зӀри-лъӀкӀыштым ишӀхыгъэу, «Ады-гэ макъэм» район пашӀӀхэр, кӀу-лыкӀуэ зӀфӀӀхъафхэр иIoпы-Ioгъухъу, кыхъащт тхъамафӀэм Ioфыгъо ин республикэм щы-зӀхищӀт — машинӀхэр бӀу зӀхӀтхъу тирайонхэм кӀащы-чӀӀыштых, псӀупӀӀэхэм ащышхэм кӀащыуцӀуштых. Тигъэзет цылажыӀхэрэр, шӀӀныгъӀӀжы-хэр, республикэм щызӀлӀа-шӀӀэрэ цыфхъу лъэныкъо зӀ-фӀӀхъафхэм арылажыӀхэрэр тигъусӀхъу тильӀӀпкӀэгъухэм зӀӀудгъӀӀӀӀт, гушыӀӀгъу та-фӀхъушт. БзӀм икызызтегъӀӀн, лъӀӀпкӀым хахъо ышӀыӀ зӀри-лъӀӀыштым, ащкӀэ амалэу шыӀӀэхэм республикӀэ гъэзетэу «Адыгэ макъэр» зӀрашышӀыр

пстӀуми анӀдгъэсы тшӀIoигъу. УпчӀӀэу ыкӀи гумӀкыгъоу кӀо-джӀдӀсхэм яӀӀхэм тинаӀӀ атедгъэтышт, тинӀкӀубгъохэм кӀащыхъэтыгыштых. Мы ма-зэм и 19-м кышчыублагъэу и 26-рӀэм нэс Ioфтхьабзэр кӀошт. КызыщедгъӀжыӀштыр ТӀхъу-тӀмыкӀоуе районыр ары. ШӀӀ-кӀогъум и 19-м ащ ипсӀупӀӀэхэм ащышхэр кӀӀткӀухъащтых, джащ фэдэу ыужырӀэ мафӀхэм зӀкӀӀыкӀлоу АдыгӀкӀалэ, Теу-цожӀ, КрасногвардейскӀэ, ШӀӀ-уджӀн ыкӀи КошхъӀӀӀ район-хэм танӀсышт. Тигъэзет анахь чанэу кызытхыкӀыхэрэр, почтэм иIoфышӀӀэху анахь дӀгъоу гъэзетыр аӀӀкӀӀзыгъахъхэрэр кыхъӀдгъӀштыштых, тизӀIo-кӀӀэхэм кӀахӀӀӀжӀэрэ пстӀуми фӀэгъӀкӀотӀн уасӀкӀэ «Адыгэ макъэр» кыратхыкӀын амал яттышт.

«Адыгэ макъэр» — лъӀӀ-пкӀым ымакӀ. Ар джыри бӀрӀэ кӀӀуштыгъэ ыгъӀгумӀкӀырэ пстӀури тизӀIoкӀӀэхэм кыӀтӀ-гъӀблагъэх, шӀхъӀихыгъэ зӀ-дӀгушыӀӀгъум шӀукухъӀа-жъэмэ, тигӀопӀт. ТизӀкӀот-ныгъэ тизӀIoкӀӀэмэ кыагъӀӀӀ-гъоным тышӀӀэгъуы.

МӀӀӀӀӀӀӀ Сауд.

ЕджапIэм имэфэкIыгъ

Тигъзет иныбджэгъушIоу, кыфатхэу, адыгабзэм зиужыжыным ыгъэгумэкIэу Чэтыжъ Маринэ зипэщэ ублэпIэ еджапIэу Адыгэкъалэ дэтыр загъэ-псыгъэр илъэс 20 зэрэхугъэр бэмьшIэу игъэкIотыгъэу хагъэунэфыкIыгъ. МэфэкI зэхакъэм еджапIэм иIофышIэ куп игушIуагъо дагощынэу кIогъагъэх къалэм иадминистрациерэ народнэ депутатхэм я Советрэ япашэхэр, заомрэ IофшIэнымрэ яветеранхэр, къалэм иеджапIэхэм, иобщественнэ организациехэм, иIофшIэпIэ зэфэшхьафхэм яIыкIохэр, кIэлэеджакIохэм янэ-ятэхэм, илъэс зэфэшхьафхэм еджапIэм шеджагъэхэу непэ Iоф зышIэхэрэм ащышхэр.

ЕджапIэм ипашэу Чэтыжъ Маринэ ямэфэкI фэгъэхьыгъэ гушIуагъор адагощынэу зэкIэ къафелблэгъагъэхэм зерафэрарэр, псауныгъэ пыгъэрэ шыIэкIэ дахэрэ яIэнэу зерафэлъаорэр апэ кыIуагъ. Непэ зипэщэ еджапIэм иIофшIэгъэшIухэр зэриIэхэр, республикэм иублэпIэ еджэпIэ пэрытхэм зэрахалыгъэрэ, яIофшIагъэхэм къалэм имэрэу Хьатэгъу Налбийрэ народнэ депутатхэм я Совет итхьаматэу Лыхэсэ Юрэрэ ялахышIу зэрахалыгъэр хигъэунэфыкIыгъ, зыфэныкIохэ шымIэхэу егъэджен-пIуныгъэм дэлэжьэнхэ алъэIынэу зэрашIырым фэшI «Тхьашьуегъэпсэу» ариIуагъ.

Джащ фэдэу къалэм гъэсэнэгъэмкIэ игъэIорышIапIэ ипашэу ТхьалI Махьмуди, ащ

иIофшIэгъухэри зыщыащыкIагъэм IэпыIэгъушIу кызэрафэхьухэрэр кыыхигъэщыгъ. Заом иветеранхэу къафэкIуагъэхэр, ахэм я Совет итхьаматэу Джэндэрэ Мосэ яеджапIэ иныбджэгъушIухэу ылгытагъэх. Ренэу къахэхьэх, Iофтхьабзэу зэхашхэрэм ахэлажэх. Ащ пыдзагъэу ны-тыхэми, иIофшIэгъухэми, кIэлэеджакIохэми, зэкIэ ямэфэкI къекIолагъэхэм псауныгъэ пытэ яIэнэу, шIурэ дэгъурэ анэмыкI къадэмыхьоу шыIэнхэу къафэлъауагъ, ежхэми алъэкI къамыгъанэу, яеджапIэ ищытхьоу аIорэм хэхьоныгъэхэр фашIыхэхэ Iоф зэрашIэщтыр кыыхигъэщыгъ.

ШыIэныгъэм игъогу шIагъо зигугъу къэтшIыгъэ ублэпIэ еджапIэм кыIкIугъ. А лIэшIэгъу тфанэу кызэпичыгъэм узэрыгушхон гъэхьэгъэшIухэр

ышIыгъэх, ищытхьуи аригъэлон ылъэкIыгъ. Ахэм ащышхэу Чэтыжъ Маринэ нэужым зигугъу къытфшIыгъэхэм кIэ-кIэу шыуашыдгъэгъозэн.

УблэпIэ еджапIэр 1992-рэ илъэсым ичъэпыогъу мазэ и 22-м кызэIуахыгъ. А лъэхьаным кIэлэеджакIоу шеджэщтыгъэр нэгъырэ 286-рэ. КIэлэегъэджэ 19-мэ Iоф шашIэщтыгъ. Апэрэ пащэу еджапIэм иIагъэр УдыкIэко Алик, ащ ыуж техьэгъагъэр НапцIэкIэ Бадур.

Илъэс 20-м кыIкIонI ублэпIэ еджапIэм кIэлэцIыкIу 2050-рэ кычIитIупщи, ахэр къалэм игурыт еджапIэхэм ащеджагъэх. Мы лъэхьаным еджапIэм чIэсыр нэгъырэ 250-рэ. Мыгъэ апэрэ классым кычIэхьагъэр кIэлэцIыкIу 57-рэ. Ахэм ащышхэу кIэлэцIыкIу IыгыпIэхэм кыачIэкIыгъэр 54-рэ.

ЕджапIэм нэгъырэ 40-мэ Iоф

шашIэ. Ахэм ащышхэу кIэлэегъэджэхэр 25-рэ. ЗэкIэми агурэ апсэрэ етыгъэу егъэджен-пIуныгъэм фэлажэх, ящытхьуи Чэтыжъ Маринэ фэухырэп. Апэу зыцIэ къыриIохэрэм ащыщых Къэбэнэ Светэ, ЕрэджыбэкIэ Марыет, Шэуджэн Самэт, ЛэупэкIэ Сусанэ, Джэндэрэ Зухра, Мамый Фатимэ, СтIашьу Фатимэ, Нэшъульэщэ Сусанэ, ХьокIо Эльмирэ, ЕхьулIэ Сусанэ, нэмыкIыбэхэри. Шыгъупшхэрэп логопедэу ЦыкIу Сусанэ, психологэу ХьокIо Светэ, медесстрау Шэуджэн Нурыет, ежым игуадзэу ХьокIо Айдэмыр. Афэраз къэбзэныгъэм фэгъэзагъэхэу Татьяна Скубарэ Елизавета Гришинамрэ.

АIэ зэкIэдагъэу, зэгурыIомэ, зэдэIужьхэхэу егъэджен-пIуныгъэр непэрэ уахьтэм диштэу зэхэщэгъэным IофышIэхэр фэла-

жэх. Ащ фэшыхьат кIэлэцIыкIухэм шIэныгъэ куухэр зэрарагъэгъотыхэрэм имызакъоу, ахэм япсауныгъэ гъэпыгъэгъэным яшгыпкъэу зэрэпылхэр, яеджапIэ къалэмкIэ ушэтыпIэу зэрэщытыр.

2005-рэ илъэсым кышы-ублагъэу илъэс къэс еджапIэм икIэлэеджэкIуи 100 фэдизмэ санаториеу «Шапсыгъ» зыфиIорэм якIэлэегъаджэхэр ягъусэхэу зыщагъэпсэфы ыкIи шеджэх. Мы мафэхэм ащ кIэлэцIыкIу 30-м ехьумэ япсауныгъэ шагъэпытэ. Егъэджен-пIуныгъэр нахьышIоу, непэрэ мафэм диштэу зэхашхэ, кIэлэцIыкIухэри дэгъоу агъашхэх. ШхэпIэ зэтэгъэпсыхьагъи яI, еджапIэри аппаратурэ зэфэшхьафхэмкIэ бай.

Ягъэхьагъэхэм къащымыуцухэу, егъэджен-пIуныгъэр джыри нахьышIоу зэхашхэу къафэлъауагъэх народнэ депутатхэм якъэлэ Совет итхьаматэу Лыхэсэ Юрэ, къалэм имэр игуадзэу Джамырэ Гошнагъо ыкIи сомэ мин 50 зэрыт сертификат къаратыгъ. Джащ фэдэу ямэфэкIкIэ къафэгъушIагъэх заом иветеранхэу Чэтыжъ Исмахьилэ, Iэшынэ Сэфэрбий, нэмыкIхэри. Адыгэ Республикэм и Парламент, гъэсэнэгъэмрэ шIэныгъэмрэкIэ республикэм и Министерствэ, къэлэ администратием ящытхьу тхылыгъэр еджапIэм икIэлэегъаджэхэм къаратыгъэх.

МэфэкI зэхакъэр къагъэдэхагъ культурэм иIофышIэхэм, якIэлэеджакIохэм ащышхэм, яеджапIэ къэзыухыгъэхэу къафэкIуагъэхэм. Еж кIэлэегъаджэхэми оредхэр къаIуагъэх, къэшъуагъэх.

НЭХЭЕ Рэмзан.

ИэкIыб къэралыгъуабзэхэр арегъашIэх

КIэлэцIыкIухэм гъэсэнэгъэрэ шIэныгъэрэ аригъэгъотыныр кIэлэегъаджэм ипшъэрыл шъхьаI. Ау сыдрэ Iофи угукIэ уфэмышагъэмэ, кыбдэхьушхэп. Зисэнэхьат гуахьо хэзыгъуатэзэ Iоф зышIэхэрэм ащышхэу непэ зигугъу къэтшIышхэу бзылфыгъэр. Ар Красногвардейскэ гимназиэу N 1-м IэкIыб къэралыгъуабзэхэр шъыгъэшIэрэ кIэлэегъаджэу Тэтэр Сулиет.

Сулиет кызэрыхьухьагъэр кIэлэегъэджэ унагъоти, ицIыкIугъом кышхэгъэжъагъэу мы сэнэхьатым фэшагъэу щытыгъ.

— КIэлэегъаджэ сызэрэхьушхэу сыгукIэ шIэщыгъэ. IэкIыб къэралыгъуабзэхэм язэгъэшIэн шIогъэшIэгъонэу, сыгу рихьэу щытыгъэти, ащкIэ АКЪУ-м ифакультет сычIэхьагъ. Еджэныр кызысэхьым IэкIыб къэралыгъуабзэхэм яздэкIакIоу сыхьунэу сыгу кыхьэгъагъ, ау сищыIэныгъэ зэхьокIыныгъэу фэхьугъэхэм ялытыгъэу кIэлэегъэджэ сэнэхьатым зестыгъ ыкIи ащкIэ сыкIэгъожьырэп.

Гимназиэм IэкIыб къэралыгъуабзэу цы щызэрагъашIэ:

инджылызыбзэр, французыбзэр ыкIи нэмыцыбзэр. Класс пэпчэ куп-купэу гошыгъэу еж нахь зыфэщэгъэ бзэр кызIэ-кIегъахьэ. Анахьэу кIэлэеджакIохэм кыыхахьэр инджылызыбзэр ары, ау нэмыцыбзэр зэзыгъашIэрэри макIэп.

Сэнэхьатэу кыыхыгъэм ыгу етыгъэу илъэс 25-рэ хьугъэу Сулиет фэшыпкъэу рэлажэ, ищытхьу арегъало. Анахьэу нэмыцыбзэр ары аригъашIэрэр, ау мы илъэсым кышхэгъэжъагъэу французыбзэри арегъэхьы. 2000-рэ илъэсым кышыублагъэу гимназиэм ипашэ игуадзэу Iоф ешIэ.

— Шыпкъэу пIощтмэ, кIэлэцIыкIухэм еж амыбзэ ягъэшIэгъэныр псынIкIэп. АпэрэпшIэу хьарыфхэр ясэгъашIэ. Нэгъырэ пэпчэ екIолIэкIэ шъхьаф ищыкIагъ. КIэлэеджакIохэм IэшIэх къафэхьурэмрэ Iоф зыдыгъэшIэн фаехэмрэ сынаIэ атет. Сиегъэджен сыхьатхэр зэхасэхэ зыхьукIэ кIэлэеджакIоу шIогъэшIэгъонным, ыгу кыинэжыным сыпыл. ШIэныгъэ куухэр сабийхэм аIэкIэслъхьаным пае тхылым нэмыкIэу нэрылэгъу

плакатхэр, таблицэхэр сэгъэфедэх, тестхэр ясэгъэшIых. Хэхьоныгъэ хамышIыхьэу тхэнхэу, агу илгыр кын къафэмыхьоу, мыукIытэхэу къыраIотыкIыным фэсэхэх. Егъэджен сыхьатым кыдымылгытэрэ Iофтхьабзэхэри ренэу афызэхэхэхэх.

КыIуагъэм ишыхьат кIэлэеджакIоу ригъаджэхэрэм илъэс къэс районми республикэми ащызэхашхэрэ олимпиадэхэм текIоныгъэхэр къазэррашхыдхэрэ. ИлъэситIо зэлыпыгъэу республикэм ятIонэрэ чIыпIэ кышыдыдхыгъ Александра Замчий. IэкIыб къэралыгъуабзэм изэгъэшIэнкIэ пшъэшъэжыем ишIэныгъэхэр лъегъэ-

кIуатэх, Германиэм кIонэу зегъэхьазыры.

Гимназиэм шеджэрэмэ нэмыцыбзэр шIу алъэгъоу, дэгъоу зэрагъашIэу Сулиет кытиIуагъ ыкIи шIэныгъэ куухэр зигъэхэу кыыхыгъэщыгъэхэм ащыщых Анна Асеевар, Светлана Панышевэр, Полина Брехт, Тхьаэплъ Алий, Александр Манжелей, ахэм анэмыкIхэри.

КIэлэеджакIохэм псынIкIэу жабзэрэ гурыIоныгъэрэ кызэрадигъотыгъэрэ къэшIэгъаеп. Иуахьти, ыкIуачIи ашъхьамысэу цыкIуи, ини гъэсэнэгъэ аригъэгъотыным кIэлэегъаджэр пыл. Ыгу зэлухыгъэу ыкIи зышъхьамысыжъэу кIэлэцIыкIухэм Iоф зэрадишIэрэр

уахьтэм кыгъэлъэгъуагъ. Исэнэхьат Тхьэм кыыритыгъэ зэчыу зэрэщытыр, зэрэкIэлэегъэджэ дэгъур, ригъаджэхэрэм

шIэныгъэ куухэр зэраригъэгъотыхэрэ кыушыхьаты ащ кыфагъэшхыгъэу щытхьуцIэхэм. Илъэс блэкIырэп Шытхьу тхылы кырамытэу Сулиет. ГъэсэнэгъэмкIэ район ГъэIорышIапIэм, Урысые Федерациэм ыкIи Адыгэ Республикэм гъэсэнэгъэмрэ шIэныгъэмрэкIэ яминистерствэхэм щытхьу тхылыгъэр кыфагъэшхыгъагъэх. Зигугъу къэтшIыгъэ пстэумэ ауж теубытагъэ хэлъэу къэпIон плъэкIышхэу зыпкъ иуцогъэ, опытышхо зигъэ кIэлэегъаджэу Тэтэр Сулиет зэрэщытыр.

ПАТИКЪО Анет.

Сурэтыр Iэшынэ Аслъан кытырихыгъ.

Кушъэкъо зэшъхьэгъусэхэр

Нэфылъэ бзый кычлэдзыгъом, шлункл нэлурыхьор зыгуегэклотышъ, ыпктынэ-лынэхэр фабэу эклишыхэзэ, зигъэпсэфыгъэу чыгур къэушы. Дунаим идэхэгъу: мэлэшл го-хьыр кыхилъэсыклэу жьыкьабзэр шыабэу кыкльпшы, уцкьэгагъэхэм, куандэхэм, чыгхэм, шыгъжые хьурэе цыкьлэхэм афэдэу, осэпсыцэу апысхэр къахэлыдыкых. Мэфаклэу къаколорэм илофтабгэхэу шагу атакъэхэр зэпэджджэхэу макъэхэр къагъэлэх, бзыухэми яорэдхэр нахъ къагъэжынычых.

Мыщ фэдэ уахьтэр иклас Хьазрэт. Пчэдыжъ къэс нэфылъэм икьэтэджджыгъом унэм къеклышъ, шагу хьоо-пшаум кьыдэхьэ. Зэрихабзэу, шыабэу теуцозэ, мэхьэкло-бгъуакло, шагур зэпеплтыхъэ, ыгуклэ зыфэрэзжэу загъори кызытеуцо. Ухигъэплыхьэу шагур зэлыхыгъ: мы чыплэм мыр шылыгъэмэ, модрэ чыплэм мыр шыгыгъэмэ умгъэпсыкнэу, пкыгъо е псэуалъэ пэпчъ къа-клоу ячлыплэхэр гъэнэфагъэх. Ежъ зэрэшлоигъом, ыгуклэ кы-зэриштэрэм тетэу Хьазрэт ахэр ыгъэпсыгъэх ыкли хэукъуагъэп: Кушъэкъомэ яшагу зэгорэм дъхыгъэмэ ащ игытэпсыклэ, икьэбзагъэ, изытет, зэрэзэгъагъэр ыгу рехьы. Къодждэсхэм ащышхэм псэуалъэ горэхэр ашлынхэу рахъухьэмэ, Ку-

шъэкъо Хьазрэт кьелъэлэх, рагъэблагъэ, упчлэжъгъу ашлы. Сыд Иоф илэми егъэтлылышъ, къэкьуагъэм шлоигъор лым егъэцаклэ.

Хьазрэт цыфышлэ, шэн гъэтлылыгъэ ил, маклэу ыкли шыабэу мэгушылэ, гушылэрыеу шытэп. Шэн зеклоклэ-шыклэ дахэхэу ицлыкьлугъом кызы-диштагъэхэм непи афэшъыпкъэу елэжыых.

Дэгъу дэдэу еджаплэм щеджагъ, клэлэегъаджэм кьыло-тагъэр а сыхьат дэдэм кыщи-лотэжыныу иамалыгъ. Ащ те-тэу зэрэхьурэм лъапсэ илагъ: темыгупшысыклэу, ыналэ тетэу десэм едэлущтыгъ, кызы-гуригъалоштыгъ, кыгурымы-луагъэ шылэмэ, клэупчлэу шытэп.

Хьисапыр икласэ дэдагъ, дэгъоу ышлэщтыгъ. Кьыдеджэхэрэм сэмэркъэу зырагъэшлэу «математик икс» алоты, кьеджэщтыгъэх. Псэолъэшл сэнэхьатыр ыгуклэ кыыхыгъэу, шлу ыльэгъугъэу шытыгъэти, ицылэныгъэ ащ рипхыгъагъ. Гурыт еджаплэм ыуж Красно-дар дэт техническэ училищыр кыухи псэолъэшл сэнэхьат илэ хьугъэ ыкли кьалэм пэмычыжъэу щыт поселкэм рубероид кьэзышлырэ заводэу дэтым Иошлэныр шыригъэжъагъ. А лъэхъаным краим ит завод пэ-рытхэм ар ащыщыгъ. Нэужым трестэу «Крайпотребсоюзым»

ипсэолъэшл-монтажнэ гъэло-рышланлэ мастер-прорабэу шылажъагъ. Хьазрэт пэщэныгъэ дызэрихьэзэ, а ильэхсэм Краснодар гъомылэпхъэшл комбинат этегъэпсыхьагъэ шагъэуцугъагъ. Джыри ар мэлажъэ. Псэолъэшл клэлаклэм Иошлэнымклэ гуетыныгъэшхо зэрэхэлъыр, илэпэлэсэныгъэ зыфэдэр пашэхэм агъэунэфыгъэу идахэ алоштыгъэ, ау ежъ Хьазрэт ыгуклэ тлэклэу зыфэрэ-зэжыгъэп. Ащи лъапсэ илагъ. Шыпккъэ, дэгъоу лажъэщтыгъэ, зыхэтхэм агурылоштыгъэ, алыгъэщтыгъэ, ау... Тэхьутэмы-къуае изытет клалэм ыльэгъу-щтыгъ: хьызмэтшланлэхэр, ор-ганизациехэр, нэмыкл Иошлан-лэхэр зычлэт унэхэр жьы дэдэ хьугъагъэх, зэхэтэкьонхэм нэ-сыгъагъэх. Тэхьутэмыкьое рай-он гупчэми умышлэнэу, ижы-рэ адыгэ къоджджыым фэдагъ. Ар епэсыгъагъэп ычлэ, бэ цы-фэу мыщ кьыдахьэрэр, нэмыкл чыплэхэм кьарыкьырэ хьаклэ-хэри ахэм ахэтых. Псэолъэшл клалэр икьуаджэ къэкложьэу, псэолъаклэхэр щигъэуцухэ шлоигъуагъ.

Гъэшлэгъонэу зэтефагъ, а охьтэ дэдэм Тэхьутэмыкьое райисполкомыр клэлэлулгъ Кушъэкъо Хьазрэт икьуаджэ къагъэкложы ашлоигъоу. Ыкли джары зэрэхьугъэри. Ащ кы-зегъэзжыым, Тэхьутэмыкьое

«Ремстройконторм» шыла-жъэу ыублагъ. Псэолъэшл клэ-лаклэм лэпэлэсэныгъэшхоу хэ-лъыр, Иошлэным зэрэфаблэрэр нэрылэгъу хьугъэх. Шыпккъэр къэплон хьумэ, Тэхьутэмыкьое къоджджхор псэолъаклэхэмклэ этегъэпсыхьэгъэныр а уахь-тэр ары кызыщегъагъэр, ахэм яшлын пашэу илагъ Кушъэкъо Хьазрэт. Апэрэ псэолъаклэу къуаджэм кьыдэуцауагъэхэм ащышыгъэх лэзэгъууц шаплэр, коммунальнэ хьызмэтшланлэр, кинотеатрэу «Октябрь» зыфило-рэр, цыфыбэ зыщыпсэурэ унэ этетэу урамэу Краснэм тетыр, хэгъэгъу клонл Иофхэмклэ район отделым иунэу шэ этетыр, банкым иунэ, нэмыклэхэр.

Шлэныгъэу илэр имыкьоу клалэм ыльытэщтыгъэ. Ащ пае Иоф ышлэзэ, Краснодар дэт политехинститутыр кыухы-жыгъ, инженер-псэолъэшл сэ-нэхьатри зэригъэгъотыгъ. Анахъ чыплэ кьинхэу Иошлэ-ныр «зыщылъэпаоштыгъэм» Кушъэкъор пчъагъэрэ агъэ-кьуагъ. Ахэм зэу ащыщ псэо-лъэшл-прораб участкэр. Участ-кэр шылэжыкхэп плэми хьунэу шытыгъ, икларыклэу кьэлэты-жыгъгъэн фэагъ. Илъэси 8-рэ мыщ ипэцагъ Хьазрэт, участ-кэр кышлэтыжы, пэрытхэм ахи-гъэуцожыгъагъ. «Краснодар-сельстроим» илъэсипшлэ ин-женер шъхьалэу Иоф шишлагъ,

ильэсикхэ районым иархитектор шъхьалэу шытыгъ.

Илъэс 77-у кыгъгъэшлагъэм шыщэу 57-р Хьазрэт псэолъэшл Иофым фигъэзагъ. Мы уахьтэ-ми Иоф ешлэ, районым иврач шъхьалэ псэолъэшлынымклэ игуадз.

Хьазрэт ишъхьэгъусэ Мары-ет ил фэдэкъабз: гумыпсэф, Иошлэклошху. Лъфыгых — кьуищырэ пхьуищырэ зэда-плугъ, апшъэрэ гъэсэныгъэхэр арагъэгъотыгъэх. Зэшъхьэгъу-сэхэм къагъгъэшлагъэм Иошлэ-ным зыщадзыагъэп, акьыл зыхэлэ Иошлэнымрэ кьуачлэклэ лэжъэнымрэ зэдагъэцэклагъэх. Ежъхэм яунэгъо хатэ нэмыклэу чыгу лэхьибл алэжъэу хьугъэ. Марыет бзыльфыгъэ луш, шы-клэшлэу, ишъхьэгъусэ блыпкъ пытэу ил. Арэуштэу шымыты-гъэмэ, унэгъо лужьур хэпшы-жыныр лъэшэу кьин хьушты-гъэ. Зэшъхьэгъусэхэр шылэны-гъэм ыпсыхьагъэх, Иоф амы-шлэу шысынхэ алэжъырэп, хэ-тэрыклэхэр кызыщагъэкьырэ фэбаплэ ял, сади алэжы, ша-губзыу 200-м нэсэу ахьу. Ку-шъэкъо зэшъхьэгъусэхэу Хьаз-рэтэ Марыетрэ зызэкьыгъухэр шэклогъу мазэм илъэс 50 хьушт, «дышгъэ джэгъу» хагъэунафы-кьышт. Бэгъашлэ хьунхэу, пса-уныгъэ пытэ ялэнэу тафэлыало.

ХЪУШТ Шэбан.

Бгъэшлэгъон фэдэ къэбархэр

Бзэ 14 зэбгъашлэмэ...

Тыщыпсэурэ чыгу хьураем тет къэ-ралыгъо зэфэшъхьафхэм ащыпсэурэ цыф лъэпкъхэм уадэгущылэным, яплорэр зэхьабгъэшлыныным, ежъхэм къа-лорэри кьыбгурылоным пае ищыкла-гъэп а заулэмэ абзэ зэбгъэшлэныр. Фило-лог цыф гъэсагъэхэм зэрагъэунэфы-гъэмклэ, бзэ 14 пшлэмэ икьушт. Ахэр урыс, къэндзал, кытай, инджылыз, хинди,

испан, япон, нэмыщ, француз, порту-гальскэ ыкли араб бзэхэр арых. Джа-хэмклэ мэгушылэх дунаим тет цыф-хэм ящэнитлур. Африкэр пштэмэ, ащ бзэ зэфэшъхьаф минклэ шэгущылэх. Индием шыпсэухэрэр бзэ шьитлуклэ этеклых. Индонезиеу хыгъэхьунэ мин хьурэм бзэ шьитлур ехьуклэ шэгу-щылэх.

Ахэм яшэн-хабзэхэр

Австралиер кызыхагъэщыгъэм кышыублагъэу джы кьызнэсыгъэм ижыкьлэ кыхьухьэгъэ цыфхэм япчъа-гъэ фэдихыклэ нахъ маклэ шыхьугъ. Непэрэ уахьтэм нэс ащ кьинэгъэ лъэп-къхэм яшэн-хабзэхэр зыфэдэхэр икьоу зэрагъэшлагъэхэп, нэмыкл лъэпкъ цыкьлэхэри джырэблагъ нылэп кызы-хагъэщыгъэхэр. Гушылэм пае, лъэпкъэу «бушмани» зыфалоу ащ исхэм зы лэжыгъэ халгъхэрэп, зи къагъэкьырэп, Иофи ашлэрэп. Ахэр джы кьызнэсыгъэм илъэс мин пчъагъэкьлэ ялэпкъхэм япсэуклагъэм тетэу шылэх. А лъэпкъыр чыопсым кытырэ гъомылапхьэхэр арых зэрыпсэухэрэр.

Австралием игупчэ кышыхагъэ-щыгъ «пинтибу» зычлэ лъэпкъ горэ. Ахэр бэ хьухэрэп, ау цыф эклэкла-гъэхэу, ежъхэр язакъоу зэхэтых, къа-лорэри кьыбгурылонэу шытэп. Нэмыкл лъэпкъхэр кызыхагъахьэхэрэп, ежъхэ-ри ахахьэхэрэп. Пинтибу лъэпкъыр урыс къэлэуаклэм тетэу къэплон хьумэ кьы-кьырэр «лэл хьурай», мыжъо ллэшлэ-гъум ильэхъан кыхиубытэгъэ цыфхэм ящыклэклэ-псэуклэ фэдэу шылэх. Машлор пкыгъуитлур зэцахьозэ кызыхагъанэ. Мы лъэпкъым шыгъын шыгъэп. Гъо-мылэпхъэ шъхьалэу ялэхэр цыгъо, шъуае, хьамплъыжъ, хьадэпчэмылу, хьэцлэ-плацлэхэр, къэкьырэ уцхэр арых.

Бзыльфыгъэ пшъэкьыхьэхэр

Бирмэ ис лъэпкъэу «падаунги» зы-цлэм абзыльфыгъэхэр нэмыкл бзыль-фыгъэу дунаим тетхэм атекыхэу гъэ-псыгъэх. Ахэм апшъэхэм гъуаплэм хэшлыкыгъэ хьурджанэхэр арылтых. Арышъ, сантиметрэ 30 — 40 якыхьагъ.

Гъоплэ хьурджанэхэр зэтелхэу нахы-бэ зышлохалгъэ къэс апшъэ нахъ клыхьэ зэрэхьуштыр кьыдалыгъэ. Ары къэс япшъашгъэхэр ищыгъэхэу, дахэу кызы-ралэгъуштыгъэм клэгущлэхэу мэпсэх. А шыклэр падаунги лъэпкъым джы кызы-

нэсыгъэм хэлъ. Яхьульфыгъэхэр мэзым шышаклохэ е шьофым шылажъэхэ зыхьуклэ, хьаклэ-кьоклэ мэхьаджэхэу къэпланхэр чылэм кьыдэлъадэхэти, бзыльфыгъэхэр кьалыштыгъэх. Апэу бзыльфыгъэм ыпшъэ кьэтхьоти, псынкьлэу ыпсэ луихыштыгъэ. Ялэпкъ нахъ маклэ зэрэхьурэм хьульфыгъэхэр ыгъэгумэкьыхэу, ашлэщтыр амышлэу кьяхьуллэрэм икьэбар шагъэгъозагъ усэрэжъыр. Ябзыльфыгъэхэм апшъэ

гъоплэ-джэрз хьурджанэхэр араль-хьанхэу кьарылуагъ. Арэуштэу зашлым, ишлуагъэ кьэклэуагъэу ары кызыра-луатэрэр.

Уахьтэ зытешлэм, хьаклэ-къуаклэр апэу затхьорэ пшъэр ухьумагъэу хьугъэ. Нэужым а шыклэм ябзыльфыгъэхэр кыгъэдахэ зэрэхьугъэр кьыдалыгъи, лъэпкъ шьуашэм шыщэу ыкли диштэу къахэнагъ. Джащ кышгъэгъэжъагъэу а хабзэр ахэлъ.

Сэлам зэрахьырэ шлыклэр

Лапэубытыныр ижыкьлэ кышгъэгъэ-жъагъэу ззэгъыныгъэмрэ зэкьошны-гъэмрэ яшыхьатэу непэ кьызнэсыгъэм цыфхэм ахэлъ. Индием ис ижырэ лъэпкъхэм кьэзэрэщгъагъэхэм апае а шыклэр гушлогоу нэнанэу алытэу охьтабэ рагъэкъудыгъ. Ижырэ рим-ляныхэми а шыклэр бэрэ ахэлъыгъ. Нэ-ужым Лапэубытыныр сэлам папклэу цыф жьугъэхэм къахэнэжыгъ.

Ау ар сэлам зэрахьырэ шлыклэ закьоп зэпхыгъэр. Зекло-къэкьлэхьаглоу Н. М. Пржевальскэм а Иофым ехьыллагъэу Ти-бет нахьыклэмрэ нахьыжымырэ зыщы-зэлулэхэкьлэ сэлам зэхыклэу ахильэгъуа-гъэхэр кьытхыжыгъэх. Ащ фэдэ зы-

хьуклэ нахьыклэм ипало зыщехышъ, зе-уфэ, ышъхьэ ыбгъуклэ фырещэкьышъ, ыбзэгъу кыфырегъэщы. Джары Тибет шыпсэухэрэм ясэламхыклэ.

Кьохьэплэ Африкэм шыпсэухэрэр зызэлуклэхэкьлэ, алэгуклэ (лэ джабгъум-клэ) абгъэ теох. Гупчэ Африкэм исхэм шъхьащэ зэфашышъ, алэгущьохэр зэрагъэутэкьых гушылэ дахэхэр зэрало-хэзэ. Японцэхэм лъэпкъ шэнэу ахэлъ зыщэ-зыпллэ шъхьащэ зэфашыжыгъэ зэупчыжыныхьэшъ, япсауныгъэрэ яуна-гъохэм язытетрэ зэрагъэшлэныр.

Джарэуштэу лъэпкъ пстэури зэрэ-лытэжыкхэзэ, шъхьэкьлэфагъэ зэфашы-жыгъэзэ дунаир кьырэклэ.

Зэдэгущылэнхэ фитхэп

Хыгъэхьунэу Суматрэ (Индонезиер) шыпсэурэ лъэпкъэу «кара-батах» зы-фалохэрэм непэ кьызнэсыгъэм шэн-зе-кьуаклэу ахэлъ нысэмрэ ипшъырэ зэдэ-гушылэнхэ фимыпхэу. Ау ахэм зыгорэхэр зэралонхэ фаеу хьумэ, нэбгыритлурэ азыфагу лыкьло фэдэу зыгорэ итын фае. А лыклор псэ зыпымыт пкыгъоуи хьун ыльэкьышт. Гушылэм пае, нысэр ишъхьэгъусэ ятэ фэгъэхьыгъэу еупчлы мыжъом:

— А мыжъу, сипш тыдэ шылагъа?

— Мыжъор, елу нысэм мэзым сы-кызыэрикьыжырэр!

— Мыжъор, сипш джэуап кызы-рэситыжыгъэм пае сызэрэфэразэр сфеложь.

Джащ фэдэ хабзэ зыхэлъ цыфхэр джыри шылэх.

*Зыгъэхьазырыгъэр
ШЫМЫГЪЭХЪУ
Мурат.*

Нэхэм амылэгъуми, гукIэ маплээх

Цыфыр дунаим тетифэ ыIапкIэ-лэпкхэмкIэ зэхешIэ кээзыуцу-хьэрэр зэкIэ. Анахь шхьалэр, сэ кызыррэсшIошIырэмкIэ, нэхэр ары. Ары, тхьамыкIагъу дунэе нэ-фыр умылэгъоу укьэнэныр. Ау сыдым уфит, Тхьэм кыпфихы-гъэмэ, узэмызэгъын цыIэп.

Хьафизэхэм яIофыгъохэм язшIохынкIэ IэпыIэгъу афэхуэ зымылэгъухэрэм я Урысые обще-ствэ. Адыгэкьалэ хьафизэхэм яоб-ществэу шызэхашагъэм Уайкьо-кьо Аминэт ипаш. Нэбгырэ 200-м ехъу хэт ащ. Ахэм япсауныгъэ улъыплъэныр, уналэ атебгъэтыныр псынIагъоп, охьабэрэ кIочIабэрэ тебгэкIодэн фае. Обществэм хэт хьафизэхэр сыдигъуи Аминэт инэп-лэгъу ригъэкIхэрэп. Ахэм япса-уныгъэ кээухъумэгъэным фэшI ишыкIэгъэ Iофтхьабзэхэр зэрехьэх. Мы аужыр илээсхэм обществэм хэт нэбгырэ 45-м санаториэхэм зашагъэпсэфыгъ.

ШушIэ акцихэр кьалэм шы-зэхашэнхэр обществэм шэнышIу фэхьугъ. Республикэм шыкIорэ

спорт зэнэкьокъухэм ахэлажэх, хагъэунэфыкIырэ чIыпIэхэри кьа-хьых. А Iофтхьабзэхэм кьахэкIырэ ахьщэмрэ гъомылапхьэхэмрэ зи-гъот нахь макIэхэм ыкIи сымаджэу шылхэм атырагуашэх. Кьэлэ гуп-чэ тхылъеджапIэм иIофышIэхэм обществэм хэтхэр тхылъыкIэхэм ренэу ашагъэгъуазэх. Мыхэм хэ-ушхьафыкIыгъэу тхылъеджапIэ яI. Республикэм ихэушхьафы-кIыгъэ тхылъеджапIи ренэу ыналэ кьатырегъэты, игъом тхылъыкIэхэр кьаретых.

НыбжыкIэ форумэу бэмышIэу шылагъэм обществэм хэтхэм ащы-щэу нэбгыриш хэлэжыагъ. Сэкьат-ныгъэ зилэхэм ямэфишIэу илээс кьэс тыгъэгъазэм зэхашэрэм нэб-гырэ 12-м ехъу хэлажэ. Ахэм апэ-рэ ыкIи ятIонэрэ чIыпIэхэр кьамы-хьэу кьыхэкIырэп. Обществэм хэт пэпчэ гъэзетхэу «Единство», «Те-учежские вести» кьафыратхыкIы ыпкIэ хэмылэу.

Апэрэ пшъэрылэу обществэм зыфилэгъужьырэр сэкьатныгъэ зилэхэм, хьафизэхэм културнэ-

пIуныгъэ Iофтхьабзэу адызэрахьэ-хэрэр непэрэ шыIакIэм рапхыныр ары. ГумэкIыгъоу мыхэр зэрихы-лэхэрэм узэрашIокIыштым, ахэм узэрапэуцужьыштым иамалхэм ашагъэгъуазэх, IэпыIэгъу афэхуэ. Илээс кьэс обществэм хэтхэр гъэ-мэфэ мазэхэм зыкьагъэпсэфынэу хылушгъом ащэх. Мы Iофтхьабзэм изэхэцэнкIэ ишIогъэшхо кьегъа-кIо Адыгэкьалэ иадминистрации ипашэу Хьатэгъу Налбий. Хьафи-зэхэм апае илээс кьэс «Бэщ фыжэ» зыфилорэ Iофтхьабзэр зэ-хашэ. Мы цыф купым ящылэкIэ-псэукIэ обществэм нахь тэрэзэу егъэшIэгъэнымкIэ, ахэр зыгъэгумэ-кIырэ IофыгъохэмкIэ аделэхэмкIэ а Iофтхьабзэм мэхьанэшхо иI.

Обществэм хэтхэр бэ зыгъэгумэ-кIырэр. Анахь шхьалэр — мы-хэм IофшIапIэ зэрамыгъотырэр, Iээгъу уцхэр ащэфынхэр кьин кьызырашыхуэрэр, джаш фэд транспортым ыльэныкIокIи. Об-ществэм ипашэ кьеоллэрэ пстэу-ри ымыгъэразэу, игушылэ дахэ-хэмкIэ ыгу кьымылэгъэу кьыхэ-кIырэр. Ежэ амал имылэмэ, ып-шгъэкIэ шыIэ кьулыкъухэм ялъэIу, Iофым хэкIыпIэ кьыфагъоты.

Адыгэкьалэ шыпсэурэ хьафизэ-

хэм яобществэ фэгъэзэгъэ унэм узыхьэкIэ, умыгушIон плъэкIырэп. Ар кьэбзэ-лъабз, идэпкхэр стендхэмкIэ гъэпкIагъэ: «Зэтегъэ-уцожьыгъэным и Уголок», «Тиве-теранхэр», «ТикIэщакIохэр», «Тиспортсменхэр». Обществэм хэт пстэуми ятхылхэр шапхэм тетэу зэгъэклугъэхэу ылыгъых секретар-рэу Дыхъу МулиIэт.

Уайкьоко Аминэт мы обще-ствэм Iоф зыщишIэрэр илээс пчъагъэ хьугъэ. Секретарэу ригъэжыэгъагъ, 2003-рэ илээсым кьыщегъэжыагъэу ащ ипаш. Обще-ствэм хэтхэр лъэшэу ащ фэразэх, ежымы кьытенэрэ шыIэп. Аминэт республикэм, нэмыкI чIыпIэхэм ащызэхашэрэ зэнэкьокъу зэфэш-хьафхэм ахэлажэ. Кьалэу Воло-коламскэ шырекIокIыгъэ зэнэкьокъоу «Наша местная — самая чу-десная» зыфилорэм бэмышIэу хэ-лэжыагъ ыкIи хагъэунэфыкIырэ чIыпIэ кьыныхыгъ. ИшIэны-гъэхэм ахигъэхьонным ренэу ар пылэ.

Хьафизэхэм я Дунэе мафэ ехъулIэу обществэм хэт пстэуми тафэгушIо, псауныгъэ ялэнэу, ягу-мэкIхэр макIэхэу, ягушIуагъохэр нахьыбэхэу псэунхэу тафэлыа.

ХЬОДЭ Сэфэр.
ИофшIэным иветеран.
Хьалтэкъуай.

Мыжъуагъэу чIыгу тилэжьэп. МыкIы зызыгъэпсэфырэ кьэрсэ-банэм тыгъэгъазэр, натрыфыр, зэнтхьыр ыкIи джэнчыжыер игъом тетпхьэщтых.

— **Хьымэр, Iоф пстэури зыпшэ дэкIыхэрэп лэжыакIохэр ары. Анахь шьузгъэразэхэрэр хэтха?**

— Тызфэмыразэ тилэфышIэ-хэм ахэтэп, ахэр лэжыэкIошхох. Зэпымыоу пхьагъэх механизатор-хэу В. Моргуновыр, В. Ковален-кэр, Н. Зинченкэр, В. Пичкиныр, Р. Туларэр ыкIи П. Литвиновыр. Чылапхьэхэм яжэхэу зы такьы-кьы техникэр шагъэтыгъэп води-тельхэу Нгъой Аслъан, Устэ Ру-слъан, Шатлыкьо Аслъан, Бай-кьулэ Нурбий. Ахэми, нэмыкIэу пхьэн Iофхэм ахэлэжыгъэ пстэ-уми тафэраз, тызэделэжыгъэ чIы-гум едгъэкIугъэ чылапхьэхэм лэ-жыгъэ бэрэчэт кьатыным ты-щыгугъышты.

— **Шьуигухэлхэр кьыжъу-дэхунхэу тэри тышъуфэ-лъало.**

Дэгъуылагъэр
ШЪАУКЪО Аслъангуаш.

ФУТБОЛ.

«Биолог» Прогресс — «Зэ-кьошныгъ» Мыекъуапэ — 0:1.
Шэкиогъум и 12-м зэде-шIагъэх. Кьэлапчэм Iэгуаор дэзыдзагъэр Артем Казаков.

Тигъэзетеджэ лъапIэхэр!

Техническэ ушхьагъу-хэм апкь кьыкIыкIэ тигъэ-зет нэкIубгъохэм япчъагъэ нахь макIэу мы номеры кьыдэдгъэкIын фаеу хьугъэ. Тышъушэгугы кьытфэжъу-гъэгъунэу.

**«Адыгэ макъэм»
иредакций.**

Зэхэзышагъэхэр:
Адыгэ
Республикэм лъэпкь
IофхэмкIэ, IэкIыб
кьэралхэм
ащыпсэурэ
тильэпкьэгъухэм
адырIэ
зэпхыныгъэхэмкIэ
ыкIи кьэбар
жъугъэм
иамалхэмкIэ
и Комитет
Адресыр: ур.Кре-
стьянскэр, 236

**Редактор
шхьалэр**
**ДЭРБЭ
ТИМУР**

**Редактор
шхьалэм
иапэрэ гуадзэр**
**МЭШЛЭКЪО
Сайд**

**Редактор
шхьалэм
игуадзэр —
пшъэдэкIыжэ
зыхьырэ
секретары**
**ХЬУРМЭ
Хьусен**

**Редакциер
зидэщылэр:**
385000,
кь. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.
Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,
редактор шхьалэм
иапэрэ
гуадзэр:
52-49-44,
редактор гуадзэр-
пшъэдэкIыжэ зы-
хьырэ секретары:
52-16-77.
E-mail:
adygvoice@mail.ru

**Зышаушыхьаты-
гъэр:**
Урысые Федерацием
хэутын IофхэмкIэ,
телерадиокъэтын-
хэмкIэ ыкIи зэлы-
IэсыкIэ амалхэмкIэ
и Министерствэ
и Темыр-Кавказ
чIыпIэ гъэIоры-
шIапI, зэраушыхьа-
тыгъэ номерыр
ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр
ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
кь. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

Пчъагъэр
4167
Индексхэр
52161
52162
Зак. 3328

Хэутыным
узщыкIэтхэнэу щыт
уахьтэр
Сыхьатыр 18.00
ЗыщыкIэтхэгъэхэ
уахьтэр
Сыхьатыр 18.00

МЭКЪУ-МЭЩЫР

ИофымкIэ чаных

МэкъумэщышIэм игъэпсэфыгъо уахьтэ макIэ. Илээс псаум ащ губгъом IофшIэнхэр кьыщегъэх, мажьо, мапхэ, лэжыгъэр Iуехыжы. Бжыхэ IофшIэнхэр республикэм игубгъохэм кьащач-ыхь. Бжыхьасэхэм япхьын ыкIэм нагъэсыгъ. Пхьэн Iофхэр апэу зыухыгъэхэм ащыщ пшъэдэкIыжъу ыхьырэмкIэ гъунэкпэ гъэнэфагъэ зилэ обществэу (ООО-у) «Премииум» зыфилорэр. Ащ илэжыакIохэм гъэ кьэс лэжыгъэ дэгъу кьахыжы. Тызыхэт илээсми зы-щыцхэ Шэуджэн районным бжыхьасэхэм кьарагъэтыгъэ лэжыгъэмкIэ апэрэ чIыпIэр шаубытыгъ, республикэмкIэ ятIонэрэ чIыпIэр афагъэшъошагъ. ХьызмэтшIапIэу «Премииумым» иагроном шхьалэу Кьохъужь Хьымэр непэ тиупчIэхэм джэуапхэр кьареты-жыхь.

— **Бжыхьасэхэм ядэлэжьэн фэгъэхыгъэ шыкIэу шы-Iэм ишэпхэ анахьышIу-хэм адиштэу пхьэныр шьуухыгъэ. Сыдэуштэу бжыхьэ IофшIэнхэр игъом ыкIи дэгъоу зэпыжъугъэ-фэнхэ шьульэкIыгъа?**

— Чыгоу тылэжырэм бэмэ уафегъасэ. Игъом умыгъэцэ-кIэрэ Iофым фэдэшхо кьызе-римыхьыштыр кьыдгурыIуа-гъэу шыт, арыш, сыд фэдэрэ Iофтхьабзи тымыгъэгужьоу

зэрэзэшIотхыштым тыпылэ.

Пхьэн Iофхэр чъэпыогъум и 20-м нэс зэшIохыгъэнхэ фаеу шыт. Мыгъэ мазэм и 16-м чы-лапхьэхэр зэкIэ етыутыгъахэу губгъом тыкьыкIыжыгъагъ. Инэу зишIуагъэ кьытэкIыгъэхэм ащыщ IофшIэнхэр зэрэзэхэтпэ-гъагъэхэр — пчэдыжым сыхьа-тыр 6-м тыдэкIыштыгъ, шIункI кьэхуфэкIэ тыпхьэщтыгъ.

Техникэ зэтегъэпсыхьэгъэ дэгъу зэрэтиIэми ишIогъэшхо кьэкIуагъ. Агрегати 3 зэпамы-

гъэоу пхьагъэ. Ом изытет дэ-гъугъэ, чылапхьэхэр зэдгъэкIушт чIыгухэр дгъэхьазырыгъахэхэу шылэыгъэх.

— **Хьымэр, сыдигъуи чы-лэпхьэшIухэр кьызе-рэжъугъэкIыштыгъэхэми, кьызырэзылэкIэжъугъа-хьэщтыгъэми тащыгъуаз. Сыд фэдэ лэпкь-ха мыгъэ жьугъэфеда-гъэхэр?**

— Тпхьыгъэр зэкIэ лэпкь дэ-гъух, якъэбар тэшIэ, тичIыгухэм зэрашыхуэрэми тыщыгъуаз. Ахэр коц лэпкхэхэу «Васса», «Гром», «Юка», «Сила», хьэ лэпкхэхэу «Достойный», «Ро-манс», рапс лэпкхэхэу «Оката», «Пионер». Рапсыр дахэу кьызе-дыхэкIыгъ, итеплэу уегъэгушIо. Ащ мыгъэ препаратэу «Карам-ба» зыфилорэм фэдэ теткIагъ, ишIуагъэ кьэкIошт кьыхэкIы-гъэхэр чыIэм ыкIи узхэм апэ-уцужьынхэмкIэ.

Мыгъэ коц гектар 1400-рэ, хьэу — гектари 170-рэ, ра-псэу — гектар 350-рэ тпхьыгъэх.

